

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే

॥ త్రయోవింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ త్రయోవింశః సర్గః ॥

భయంకరానుత్పాతాన్ దృష్ట్వాపి తానచింతయిత్వా ఖరస్య
రాక్షససేనాయాశ్చ శ్రీరామస్యాశ్రమసమీపే గమనం

తత్ప్రయాతం బలం ఘోరమశివం శోణితోదకం |
అభ్యవర్షన్మహాఘోరస్తుములో గర్దభారుణః || 3.23.1 ||

నిపేతుస్తురగాస్తస్య రథయుక్తా మహాజవాః |
సమే పుష్పచితే దేశే రాజమార్గే యదృచ్ఛయా || 3.23.2 ||

శ్యామం రుధిరపర్యంతం బభూవ పరివేషణం |
అలాతచక్రప్రతిమం ప్రతిగృహ్య దివాకరం || 3.23.3 ||

తతో ధ్వజముపాగమ్య హేమదండం సముచ్చితం |
సమాక్రమ్య మహాకాయస్తస్థౌ గృధ్రః సుదారుణః || 3.23.4 ||

జనస్థానసమీపే చ సమాక్రమ్య ఖరస్వనాః |
విస్వరాన్ వివిధాన్ నాదాన్ మాంసాదా మృగపక్షిణః || 3.23.5 ||

వ్యాజప్రురభిదీప్తాయాం దిశి వై భైరవస్వనం |
అశివం యాతుధానానాం శివా ఘోరా మహాస్వనాః || 3.23.6 ||

ప్రభిన్నగజసంకాశాస్తోయశోణితధారిణః |
ఆకాశం తదనాకాశం చక్రుర్భీమాంబువాహకాః || 3.23.7 ||

బభూవ తిమిరం ఘోరముద్ధతం రోమహర్షణం |
దిశో వా ప్రదిశో వాపి సువ్యక్తం న చకాశిరే || 3.23.8 ||

క్షతజార్ద్రసవర్ణాభా సంధ్యా కాలం వినా బభౌ |
ఖరం చాభిముఖం నేదుస్తదా ఘోరా మృగాః ఖగాః || 3.23.9 ||

కంకగోమాయుగృధ్రాశ్చ చుక్రుశుర్భయశంసినః |
నిత్యాశివకరా యుద్ధే శివా ఘోరనిదర్శనాః || 3.23.10 ||

నేదుర్బలస్యాభిముఖం జ్వాలోద్ధారిభిరాననైః |
కబంధః పరిఘాభాసో దృశ్యతే భాస్కరాంతికే || 3.23.11 ||

జగ్రాహ సూర్యం స్వర్భానురపర్వణి మహోగ్రహః |
ప్రవాతి మారుతః శీఘ్రం నిష్క్రభోఽభూద్ దివాకరః || 3.23.12 ||

ఉత్పేతుశ్చ వినా రాత్రిం తారాః ఖద్యోతసప్రభాః |
సంలీనమీనవిహగా నలిన్యః శుష్కపంకజాః || 3.23.13 ||

తస్మిన్ క్షణే బభూవుశ్చ వినా పుష్పఫలైర్ద్రిమాః |
ఉద్ధూతశ్చ వినా వాతం రేణుర్జలధరారుణః || 3.23.14 ||

చీచీకూచీతి వాశ్యంత్యో బభూవుస్తత్ర సారికాః |
ఉల్కాశ్చాపి సనిర్ఘోషా నిపేతుర్ఘోరదర్శనాః || 3.23.15 ||

ప్రచచాల మహీ చాపి సశైలవనకాననా |
ఖరస్య చ రథస్థస్య నర్దమానస్య ధీమతః || 3.23.16 ||

ప్రాకంపత భుజః సవ్యః స్వరశ్చాస్యావసజ్జత |
సాస్త్రా సంపద్యతే దృష్టిః పశ్యమానస్య సర్వతః || 3.23.17 ||

లలాటే చ రుజో జాతా న చ మోహన్మృవర్తత |
తాన్ సమీక్ష్య మహోత్పాతానుస్థితాన్ రోమహర్షణాన్ || 3.23.18 ||

అబ్రవీద్ రాక్షసాన్ సర్వాన్ ప్రహసన్ స ఖరస్తదా |
మహోత్పాతానిమాన్ సర్వానుత్థితాన్ ఘోరదర్శనాన్ || 3.23.19 ||

న చింతయామ్యహం వీర్యాద్ బలవాన్ దుర్బలానివ |
తారా అపి శరైస్తీక్ష్ణైః పాతయేయం నభస్తలాత్ || 3.23.20 ||

మృత్యుం మరణధర్మేణ సంక్రుద్ధో యోజయామ్యహం |
రాఘవం తం బలోత్సిక్తం భ్రాతరం చాపి లక్ష్మణం || 3.23.21 ||

అహత్వా సాయకైస్తీక్ష్ణైర్నోపావర్తితుముత్సహే |
యన్నిమిత్తం తు రామస్య లక్ష్మణస్య విపర్యయః || 3.23.22 ||

సకామా భగినీ మేఽస్తు పీత్వా తు రుధిరం తయోః |
న క్వచిత్ ప్రాప్తపూర్వో మే సంయుగేషు పరాజయః || 3.23.23 ||

యుష్మాకమేతత్ ప్రత్యక్షం నాన్యతం కథయామ్యహం |
దేవరాజమపి క్రుద్ధో మత్తైరావతగామినం || 3.23.24 ||

వజ్రహస్తం రణే హన్యాం కిం పునస్తౌ చ మానవౌ |
సా తస్య గర్జితం శ్రుత్వా రాక్షసానాం మహాచమూః || 3.23.25 ||

ప్రహర్షమతులం లేభే మృత్యుపాశావపాశితా |
సమేయుశ్చ మహాత్మానో యుద్ధదర్శనకాంక్షిణః || 3.23.26 ||

ఋషయో దేవగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ సహ చారణైః |
సమేత్య చోచుః సహితాస్తేఽన్యోన్యం పుణ్యకర్మణః || 3.23.27 ||

స్వస్తి గోబ్రాహ్మణేభ్యస్తు లోకానాం యే చ సమ్మతాః |
జయతాం రాఘవో యుద్ధే పౌలస్త్యాన్ రజనీచరాన్ || 3.23.28 ||

చక్రహస్తో యథా విష్ణుః సర్వానసురసత్తమాన్ |
ఏతచ్ఛాన్యచ్ఛ బహుశో బ్రువాణాః పరమర్షయః || 3.23.29 ||

జాతకౌతూహలాస్తత్ర విమానస్థాశ్చ దేవతాః |
దదృశుర్వాహినీం తేషాం రాక్షసానాం గతాయుషాం || 3.23.30 ||

రథేన తు ఖరో వేగాత్ సైన్యస్యాగ్రాద్ వినిఃసృతః |
శ్యేనగామీ పృథుగ్రీవో యజ్ఞశత్రుర్విహంగమః || 3.23.31 ||

దుర్జయః కరవీరాక్షః పరుషః కాలకార్ముకః |
హేమమాలీ మహామాలీ సర్పాస్యో రుధిరాశనః || 3.23.32 ||

ద్వాదశైతే మహావీర్యాః ప్రతస్థురభితః ఖరం |
మహాకపాలః స్థూలాక్షః ప్రమాథస్త్రిశరాస్తథా |
చత్వార ఏతే సేనాగ్రే దూషణం పృష్ఠతోఽన్వయుః || 3.23.33 ||

సా భీమవేగా సమరాభికామా
మహాబలా రాక్షసవీరసేనా |
తౌ రాజపుత్రౌ సహసాఽభ్యుపేతా
మాలా గ్రహాణామివ చంద్రసూర్యౌ || 3.23.34 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రయోవింశః సర్గః ||